

COFNODION CYFARFOD Y FFORWM CYNGOR TREF A CHYMUNED A GYNHALIWDYD YN SIAMBR Y CYNGOR, SWYDDFEYDD DINESIG, STRYD YR ANGEL, PENYBONT AR OGWR CF31 4WB DYDD MAWRTH, 26 CHWEFROR 2019, AM 16:00

Presennol

Y Cyngorydd HJ David – Cadeirydd

SE Baldwin
P Davies

H Bennett
Cllr R Davies

JPD Blundell
Cllr S Dendy

N Clarke
Cllr L Desmond-
Williams

Cllr D Evans
AA Pucella

RM Granville
CE Smith

Cllr P Jenkins
KJ Watts

RL Penhale-Thomas
W Willis

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

MC Clarke, B Jones, A Mckay a/ac RE Young

Swyddogion:

Mark Galvin
Michael Pitman

Uwch Swyddog Gwasanaethau Democraidd - Pwyllgorau
Prentys Busnes Gweinyddol Gwasanaethau Democraidd

172. DATGANIADAU BUDD

Dim.

173. CYMERADWYO COFNODION

PENDERFYNIAD:

Cymeradwywyd bod Cofnodion cyfarfod Fforwm y Cyngor Tref a Chymuned dyddiedig 27 Tachwedd 2018 yn gofnod gwir a chywir.

174. RÔL Y SECTOR CYNGHORAU TREF A CHYMUNED YNG NGHYMRU YN Y DYFODOL

Fe wnaeth yr Arweinydd a'r Cadeirydd groesawu Clair Germain, Pennaeth Partneriaethau Llywodraeth Leol, Llywodraeth Cymru, i'r cyfarfod a nodi y byddai'n rhoi cyflwyniad PowerPoint ynghylch y pwnc uchod.

Roedd y cyflwyniad yn cynnwys y sleidiau canlynol:-

Comisiynu Adolygiad

Adolygiad annibynnol a sefydlwyd yn 2017 i ystyried rôl Cyngorau Cymuned a Thref yn y dyfodol.

Panel Trawsbleidiol, gydag arbenigedd/profiad ehangach ategol.

Cafwyd 12 mis i wneud y canlynol:

- Ymchwilio i rôl bosibl llywodraeth leol o dan Gynghorau Awdurdodau Lleol, gan ddefnyddio arferion gorau;
- Diffinio'r model(au)/strwythur(au) mwyaf priodol er mwyn cyflawni'r rôl hon;

- Ystyried sut byddai'r strwythurau hyn yn cael eu defnyddio ledled Cymru. Bydd hyn yn cynnwys ystyried unrhyw sefyllfaoedd lle na fyddant yn angenrheidiol nac yn briodol.

Cynnal yr Adolygiad

Roedd yn cynnwys gwaith ymgysylltu a chasglu tystiolaeth helaeth, gan gynnwys:

1. Cyfarfodydd Panel rheolaidd, gan gynnwys casglu tystiolaeth;
2. Amrywiaeth helaeth o dystiolaeth lafar ac ysgrifenedig gan randdeiliaid – gan gasglu cymaint o safbwyntiau â phosib drwy ystod o weithgareddau ymgysylltu;
3. Ystyried tystiolaeth ehangach (data, adroddiadau, ymchwil, ac ati);
4. Newyddlenni yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd a chyfleoedd i ymgysylltu.

Canfyddiadau ac Argymhellion

Fe gyflwynodd y Panel safbwyntiau ynghylch:

- Beth yw Cyngorau Cymuned a Thref;
- Beth mae Cyngorau Cymuned a Thref yn ei wneud;
- Sut mae Cyngorau Cymuned a Thref yn gwneud hynny;
- Sut mae Cyngorau Cymuned a Thref yn cael eu dal i gyfrif.

Cyflwynwyd yr adroddiad terfynol ym mis Hydref 2018.

Parhau â'r drafodaeth

Cyflwynwyd datganiad ysgrifenedig ar 31 Tachwedd 2018 yn nodi dull polisi Llywodraeth Cymru:

1. Annog a galluogi newid i ddigwydd yn naturiol;
2. Rhoi elfen o ddewis ynglŷn â pha mor bell a pha mor gyflym mae Cyngor yn penderfynu symud;
3. Creu amgylchedd lle gall Cyngorau ehangu eu gweithgareddau pan maen nhw'n teimlo y gallant/dylent wneud hynny

Meysydd Gweithredu ar gyfer Llywodraeth Cymru

Meysydd lle gallwn, a lle byddwn, yn cymryd camau gweithredu ar unwaith, a meysydd y mae angen eu hystyried ymhellach ac ymgynghori yn eu cylch

Thema

Egluro rôl y sector:

Camau gweithredu ar unwaith

Cynnal ymgyrch er mwyn:

- Cadarnhau rôl bwysig y sector;
- Codi ymwybyddiaeth o waith Cyngorau Tref/Cymuned (gan gynnwys mewn ardaloedd lle nad oes rhai);
- Codi ymwybyddiaeth o fanteision sefydlu Cyngorau Tref/Cymuned;

- Annog Cyngorau Tref/Cymuned i ystyried yr hyn mae galw amdano yn lleol, o ran y mathau o wasanaethau y gallant eu darparu.

Ystyriaeth bellach

1. Yn ogystal a chodi ymwybyddiaeth o fanteision sefydlu Cyngorau Tref/Cymuned, edrych ar fodolau eraill a allai roi rhywbeth i gymunedau ganolbwyntio arno mewn ardaloedd trefol;
2. Ystyried ymhellach pa mor ddefnyddiol fyddai 'gwasanaethau sylfaenol wedi'u lleoli', yr awydd i newid a pha mor gyflym fyddai modd cynnal hynny;
3. Ystyried ymgynghori ynghylch manteision cynnal (Cyngorwyr â dwy het)

Cynyddu democratiaeth a chyfranogiad:

Camau gweithredu ar unwaith

- Defnyddio pwerau presennol i sicrhau bod Adolygiadau o Gymunedau yn cael eu cynnal yn rheolaidd;
- Sefydlu gwell dealltwriaeth Cyngorau Tref/Cymuned o ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol, er mwyn ymgysylltu â'u cymuned a hwyluso'r broses o rannu arferion da;
- Cynnal ymgyrch i annog rhagor o bobl i sefyll mewn etholiadau.

Ystyriaeth bellach

1. Ystyried a oes angen adolygu ffiniau Cyngorau Tref/Cymuned, a chynnal ymgynghoriad ynghylch hynny o bosib, gan gydnabod y byddai angen cyfrwng deddfwriaethol gwahanol ar gyfer unrhyw gamau gweithredu yn y dyfodol;
2. Ystyried a ddylid sicrhau bod etholiadau'n cael eu cynnal hyd yn oed pan nad yw seddi'n cael eu herio, gan gydbwysu'r broses ddemocrataidd â'r gost;
3. Ymchwilio i'r hyn fyddai modd ei wneud er mwyn hybu amrywiaeth ymysg Cyngorwyr;
4. Caniatáu i'r oedran pleidleisio gael ei ostwng i 16, a (phe bai hynny'n digwydd) ystyried a ddylid gostwng yr oedran lle caiff ymgeisydd sefyll ar gyfer Cyngor Tref/Cymuned i 16 oed;
5. Ystyried sut effaith mae ymgysylltu lleol ac annog y cyhoedd i gymryd rhan wedi'i chael yn Lloegr, ar ôl cyflwyno'r ddyletswydd ar Gyngorau Plwyf i gynnal o leiaf un cyfarfod cyhoeddus y flwyddyn.

Roedd Aelod yn teimlo bod Cyngorau Cymuned llai yn ei chael yn anodd helpu'r Awdurdod Lleol maen nhw'n ei wasanaethu, h.y. o ran darparu neu gefnogi gwasanaethau, gan gynnwys rhywfaint o gymorth ariannol ar gyfer y rhain o'u dyraniad praesept. Roedd yn teimlo, o fewn BCB, y gallai fod yn fuddiol lleihau nifer y Cyngorau Tref/Cymuned a/neu gyfuno rhai cyffiniol er mwyn eu gwneud yn fwy cadarn a gwerthfawr.

Ychwanegodd fod rhai o'r cyngorau llai yn ei chael yn anodd gweithio ar eu pen eu hunain.

Nododd y Cynrychiolydd o Lywodraeth Cymru bod rhai ardaloedd yng Nghymru lle nad oes Cyngorau Tref/Cymuned o gwbl, neu does dim llawer ohonynt – er enghraifft, dim ond un sydd ym Merthyr, a dim ond ychydig iawn sydd ym Mwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf. Cytunodd fod angen i'r adolygiad edrych ar ba mor gynaliadwy a chadarn yw Cyngorau Tref/Cymuned, yn enwedig (yn yr cyfnod hwn o gynt) yng nghyswllt y gwasanaethau y gallant eu darparu i'r cymunedau maen nhw'n eu gwasanaethu.

Ychwanegodd fod ffiniau Cyngorau Tref/Cymuned dan ystyriaeth fel rhan o'r adolygiad, ac y byddai Llywodraeth Cymru yn annog unrhyw gynigion ynghylch Cyngorau Tref/Cymuned yn gweithio ar y cyd er budd etholwyr fel rhan o drefn Ffederaleiddio.

Fe wnaeth Aelod hefyd nodi y dylai rhagor o arian fod ar gael i Gyngorau Tref/Cymuned, er mwyn rhoi cefnogaeth ariannol ar gyfer unrhyw swyddi â thâl, fel cyflog y Clerc.

Roedd Aelod yn teimlo ei bod yn bwysig gwneud y pwynt uchod, o ystyried bod gwahaniaeth enfawr rhwng praeseptau gwahanol gyngorau, er enghraifft, Cyngor Tref Pen-y-bont ar Ogwr – tua £550k y flwyddyn, a Chyngor Cymuned Merthyr Mawr – tua £4,800k.

Dyweddodd y cynrychiolydd o Lywodraeth Cymru wrth y Fforwm bod ffrydiau cyllid penodol ar gael ar gyfer Cyngorau Tref/Cymuned (gan Lywodraeth Cymru) ac y byddai'n anfon manylion y rhain at Glercod y tu allan i'r cyfarfod er mwyn iddynt allu rhannu manylion y rhain â'u Haelodau.

Cyn i'r drafodaeth ynghylch yr eitem hon ddod i ben, roedd y cynrychiolydd o Lywodraeth Cymru yn annog yr holl Gyngorau Tref/Cymuned i ymgysylltu â Llywodraeth Cymru ynglŷn â'u gweledigaeth o ran rôl Cyngorau Tref/Cymuned yng Nghymru fel rhan o broses ymgynghori barhaus wrth symud ymlaen, nes bydd yr adolygiad yn dod i ben.

Fe wnaeth yr Arweinydd (a'r Cadeirydd) ddiolch i Ms Germain ar ran yr Aelodau am ddod i'r cyfarfod ac am roi cyflwyniad manwl a llawn gwybodaeth.

PENDERFYNIAD: Fe wnaeth Aelodau gydnabod y cyflwyniad gan Bennaeth Partneriaethau Llywodraeth Leol, Llywodraeth Cymru.

175. **COFRESTR O SAFLEOEDD YMGEISOL – CYNLLUN DATBLYGU LLEOL (CDLL) NEWYDD PEN-Y-BONT AR OGWR**

Y Cyfarwyddwr Corfforaethol – fe wnaeth Cymunedau gyflwyno adroddiad â'r diben o roi gwybod i'r Fforwm am y gofrestr o Safleoedd Ymgeisiol (Atodiad 1) a gafwyd gan bartion â diddordeb ar ôl galw am gyflwyno safleoedd o'r fath rhwng 14 Medi 2018 a 9 Tachwedd 2018.

Nododd Arweinydd y Tîm Cynllunio Datblygiad bod Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) Newydd Pen-y-bont ar Ogwr yn strategaeth lefel uchel y mae'n rhaid i'r Cyngor ei pharatoi. Mae'r Cynllun Datblygu Lleol yn nodi holl flaenoriaethau ac amcanion y Cynllun Corfforaethol yng nghyd-destun defnydd tir. Bydd gofyn i'r CDLI Newydd yn y dyfodol fynegi blaenoriaethau ac amcanion llesiant Cynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Pen-y-bont ar Ogwr yng nghyd-destun defnydd tir.

Cafodd yr alwad am safleoedd ei hysbysebu fel y nodwyd ym mharagraff 3.2 yr adroddiad ac, erbyn y dyddiad cau ar 9 Tachwedd 2018, roedd 172 o safleoedd wedi cael eu cyflwyno a'u casglu mewn 'Cofrestr o Safleoedd Ymgeisiol' sydd wedi'i hatodi i'r adroddiad.

Roedd yr adroddiad yn rhoi manylion y camau nesaf o ran proses y ddogfen hon.

Roedd Arweinydd y Tîm Cynllunio Datblygiad yn pwysleisio wrth yr Aelodau ei bod yn bwysig nodi eto yn ystod y cam hwn nad yw cyhoeddi unrhyw safle ar y Gofrestr hon o Safleoedd Ymgeisiol yn cadarnhau unrhyw statws nac yn awgrymu y bydd yn mynd ymlaen i gael ei gynnwys mewn cynigion cyn-adneuo, neu'r CDLI adneuo, nac yn

awgrymu ffafriaeth yr Awdurdod Cynllunio Lleol ynghylch ei fanteision. Mae hyn yn cynnwys unrhyw safleoedd a gyflwynwyd gan Adrannau mewnol y Cyngor.

Aeth ati hefyd i bwysleisio nad dogfen ymgynghori gyhoeddus yw'r gofrestr hon, ond casgliad ffeithiol o'r safleoedd sydd wedi cael eu cyflwyno.

Roedd paragraff 4.8 yr adroddiad yn rhoi gwybodaeth am y dulliau mae'r Tîm Cynllunio Datblygiad wedi rhoi sylw cyhoeddus iddynt ac yn sicrhau bod y gofrestr ar gael.

Cynghorodd Arweinydd y Tîm Cynllunio Datblygiad y byddai cost y CDLI Newydd yn dod o'r gyllideb Cynllunio Datblygiad ac y byddai'n cael ei gynnal gan y staff Cynllunio Datblygiad, gyda chyngor arbenigol a thystiolaeth wedi'i chaffael gan ymgynghorwyr a drwy gydweithio ag awdurdodau cyfagos yn ôl y gofyn.

Fe wnaeth Rheolwr y Grŵp – Gwasanaethau Cynllunio a Datblygu gadarnhau y byddai ymweliadau â Chynghorau Tref a Chymuned yn cael eu cynnal o bryd i'w gilydd ac yn cael eu diweddarau fel rhan o'r broses yng nghyswllt y CDLI wrth symud ymlaen.

PENDERFYNIAD: Fe wnaeth y Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned gydnabod yr adroddiad a chynnwys y Gofrestr o Safleoedd Ymgeisiol.

176. **CYNLLUN DATBLYGU LLEOL (CDLL) NEWYDD PEN-Y-BONT AR OGWR 2018-2033, DRAFFT O WELEDIGAETH AC AMCANION, TWF AC OPSIYNAU GOFODOL**

Fe wnaeth y Rheolwr Cynllunio Datblygiad gyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor Rheoli Datblygiad ynglŷn â'r drafft o weledigaeth, amcanion, twf ac opsiynau'r strategaeth ofodol ar gyfer Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) Newydd Pen-y-bont ar Ogwr.

Eglurodd fod y 3 adroddiad technegol (atodiadau A, B ac C i'r adroddiad eglurhaol) yn rhoi gwybodaeth gefndirol yng nghyswllt y weledigaeth ddrafft a'r amcanion, yr opsiynau twf a'r opsiynau arfaethedig o ran strategaeth ofodol a gynigiwyd gyfer y CDLI Newydd.

Bwriad yr adroddiadau technegol hyn fydd darparu gwybodaeth ar gyfer y cyfranogiad a'r ymrwymiad cyn-adneuo parhaus, ac ar gyfer paratoi'r strategaeth ddewisol a'r camau dilynol o ran paratoi cynllun:

- Adroddiad Technegol 1: Drafft o'r Weledigaeth a'r Amcanion (Atodiad A);
- Adroddiad Technegol 2: Drafft o'r Opsiynau Twf Strategol (Atodiad B);
- Adroddiad Technegol 3: Drafft o'r Opsiynau Gofodol Strategol (Atodiad C).

Roedd adrannau nesaf yr adroddiad, yn amlinellu crynodebau gweithredol yr Adroddiadau Technegol uchod ac fe roddodd y Rheolwr Cynllunio Datblygiad restr o brif bwyntiau pob un er budd yr Aelodau.

Wedyn, fe roddodd y Rheolwr Cynllunio Datblygiad gyflwyniad PowerPoint, a oedd yn rhoi rhagor o wybodaeth am y pwnc, fel a ganlyn:-

Bydd Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr yn parhau i gael ei drawsnewid er mwyn bod yn rhwydwaith gynaliadwy, diogel, iach a chynhwysol o gymunedau sy'n cynnwys aneddiadau cryf, cyd-ddibynnol, cysylltiedig a chydlynus sy'n gallu cynnig y canlynol i bobl:

- Y dechrau gorau mewn bywyd drwy ddarparu amgylchedd dysgu effeithiol i sicrhau'r canlyniadau gorau posib i ddysgwyr;
- Darparu cyfleoedd i leihau anghydraddoldeb cymdeithasol ac economaidd;

FFORWM CYNGOR TREF A CHYMUNED - DYDD MAWRTH, 26 CHWEFROR 2019

- Gwell ansawdd bywyd ac amgylchedd iach i bawb sy'n byw yn yr ardal, yn gweithio yno, neu'n ymweld â'r ardal ac yn ymlacio ynddi.

Byddai'r Weledigaeth ddiwygiedig ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol yn cael ei chyflawni drwy 4 Amcan Strategol, h.y.:-

1. Creu Mannau Cynaliadwy o Ansawdd Uchel (Placemaking).
2. Creu cymunedau Egnïol, Iach, Cydlynus a Chymdeithasol
3. Creu Mannau Cynhyrchiol a Mentrus.
4. Gwarchod a Gwella ein Mannau Naturiol ac Unigryw.

Pan fydd wedi'i sefydlu'n llwyr, bydd y Cynllun Datblygu Lleol yn cynorthwyo â'r canlynol:-

- Gwella Cynaliadwyedd
- Creu tai newydd a fforddiadwy
- Cefnogi cenedlaethau'r dyfodol
- Helpu gyda chyfleoedd cyflogaeth
- Helpu i sicrhau bod canol y dref yn hyfyw yn ein trefi
- Helpu'r amgylchedd
- Darparu cyfleoedd i adfywio
- Gwella seilwaith gwyrdd
- Cefnogi Addysg
- Atal datblygu anaddas

Roedd tri opsiwn o ran twf yn cael eu hystyried ac roedd y rhain wedi'u dosbarthu'n rhai Uchel, Canolig ac Isel; fe wnaeth Swyddogion egluro mai'r opsiwn twf Canolig oedd yr un a oedd yn cael ei ffafrio. Dyma rai o brif bwyntiau'r opsiwn hwn:-

Cefndir

- Edrych ar dueddiadau blaenorol o ran geni, marw a mudo
- Trosi i aelwydydd, anheddau a swyddi
- Dadansoddi amryw o wahanol sefyllfaoedd er mwyn pennu tri opsiwn o ran twf
- Rhoi sail i'r Cynllun Datblygu Lleol

Opsiwn Twf Canolig; +505 o anheddau, +266 o swyddi

- Amcan Llywodraeth Cymru + Amcangyfrif Canol-Blwyddyn
- Tueddiadau o 2011/12 - 2016/17, tebyg i gyfradd adeiladu
- Llif mudo net uwch
- Proffil oedran iau, twf yn y categori 35-44 oed
- Creu swyddi drwy weithlu medrus

Argymhell yr Opsiwn Twf Canolig (am y rhesymau canlynol)

- Lefelau twf cynaliadwy i sicrhau buddsoddiad
- Wedi denu aelwydydd sefydledig sy'n gweithio
- Cyflogwyr wedi'u denu gan weithlu ifanc, medrus
- Sicrhau tai fforddiadwy, integredig
- Gwella fforddiadwyedd y farchnad yn gyffredinol drwy gyflenwi

O dan y pennawd Opsiynau Gofodol ar gyfer twf, roedd y rhain fel a ganlyn (argymhellir Opsiwn 4 ar y sail ei fod yn gyfuniad o'r 3 arall):-

Opswn 1 – Parhau â'r strategaeth bresennol sy'n seiliedig ar y CDLI Adfywio;

Opswn 2 – Canolfannau Trafnidiaeth Gyhoeddus a Choridorau Ffyrdd Strategol (twf yn cael ei gyfeirio at ganolfannau trafndiaeth gyhoeddus mawr a'r rhwydwaith priffyrdd strategol (M4)

Opswn 3 – Blaenoriaethu twf i'r gogledd o'r M4 – Strategaeth seiliedig ar y Cymoedd

Opswn 4 – Strategaeth seiliedig ar Adfywio a Thwf Cynaliadwy

I gloi, yng nghyswllt y safleoedd posib (i sicrhau twf), fe wnaeth y Rheolwr Cynllunio Datblygiad gadarnhau'r canlynol:-

1. Bydd y Ddogfen Strategaeth sy'n cael ei Ffafrio yn nodi ardaloedd eang a allai fod yn addas – ar gyfer safleoedd strategol - nid safleoedd penodol;
2. Fodd bynnag, mae angen asesu ymhellach;
3. Mae angen i safleoedd a ddewisir fod yn safleoedd y gellir cyflawni ynddynt.

Ar ôl y cyflwyniad, fe wnaeth y Swyddogion Cynllunio ymateb i gwestiynau gan Aelodau.

PENDERFYNIAD: Fe wnaeth y Fforwm gydnabod cynnwys Adroddiadau Technegol 1, 2 a 3 (Atodiadau A, B a C i'r adroddiad) fel sail i'r gwaith o baratoi dogfen y Strategaeth sy'n cael ei Ffafrio, a fydd yn cael ei chyhoeddi ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus ym mis Hydref/Tachwedd 2019.

177. **EITEMAU BRYD**

Dim.

Daeth y cyfarfod i ben am 18:06